

"પ્લાસ્ટિક કે પ્લેનેટ"

આપણી આસપાસ નજર દોડાવીએ તો એ વાત માની ન શકાય કે માંડ એકાદ સદી પહેલાં, પ્લાસ્ટિક શું છે તે કોઈ જાણતું પણ ન હતું. આજે પ્લાસ્ટિક ચોતરફ છે. પ્લાસ્ટિક પોચું કે અકળ જોઈએ તેવું બનાવી શકાય; વાળ્યું વળે અને મનગમતો આકાર આપી શકાય તેવો પદાર્થ છે. પ્લાસ્ટિકથી બનાવેલી સુવિધાઓ પાર વગરની છે.

ઘણા સમય માટે વપરાય એવાં તબીબી સાધનોમાં, ગાડીઓમાં, કમ્પ્યુટરમાં, રમકડાંઓ બનાવવામાં પ્લાસ્ટિકનો વપરાશ થાય છે. તેમ છતાં, ઘણી એવી વસ્તુઓ પણ છે જે એક જ વખત વપરાતાં પ્લાસ્ટિકની બનેલી હોય છે. પ્લાસ્ટિકની પાણી અને દૂધની બાટલીઓ, ખરીદીની થેલીઓ વગેરે ઘરોઘર, હાલતાં-ચાલતાં વાપરીએ છીએ.

અત્યારનાં ભાગદોડ જીવનમાં, સમય ઓછો હોવાના કારણે, કામેથી ઘરે આવતાં, ઉપહારગૃહમાંથી "ટેક-અવે" મંગાવે છે (તૈયાર કરેલું ભોજન જે પ્લાસ્ટિકના વાસણોમાં પીરસાય કે વેંચાય છે તે). પ્લાસ્ટિકનાં ડબ્બાઓ, ઢાંકણાં, કપ, ચમચીઓ, નાનાં મસાલાનાં પડીકાંઓ, બધું જ ભોજન પીરસવામાં વપરાય છે અને જમ્યા બાદ ઘરમાં, કચેરીમાં, રસ્તામાં, રેલગાડી મથકે, વિમાનમથકે કચરાના ડબ્બામાં ભરપૂર જોવા મળે છે.

પ્લાસ્ટિકનો કચરો જમીન પર ભેગો થતાં, મોટા ઉકરડાં ભરાય છે જેને બાળવાથી હવાનું પ્રદૂષણ વધે છે. પ્લાસ્ટિકનો કચરો જ્યારે સમુદ્રમાં પ્રવેશ કરે ત્યારે દરિયાઈ પ્રદૂષણ ઉદભવે છે. પ્લાસ્ટિકનાં ઝેરી રસાયણો પાણીમાં ભળે ત્યારે નાના રજકણો ચોટેલાં હોય છે. આ રજકણો માછલી, પક્ષીઓ ખાય છે અને માણસો આહારમાં માછલી વગેરેનું ભોજન કરતાં, તેમનાં શરીરને નુકસાન કરે છે.

આપણે જે પ્લાસ્ટિક ફેંકી દઈએ છીએ તેનો વિચાર વિજ્ઞાનિકો પણ, તેનાં તારણો જાણીને હેબતાઈ ગયા છે. ફક્ત ભારત દેશમાં, વર્ષે ચાર હજાર ટન પ્લાસ્ટિકનો કચરો ભેગો થાય છે અને ચારસો વર્ષ સુધી પણ નાશ પામશે નહીં. આ સમસ્યા કુદરત માટે ગંભીર છે અને સરકારને તેનું નિવારણ શોધવું પડશે.

પૃથ્વીને કેવું નુકસાન થઈ રહ્યું છે તે મૂલ્યે વિશ્વ સમક્ષ લાવવા 'નેશનલ જ્યોગ્રાફિકે': "પ્લાસ્ટિક કે પ્લેનેટ" નામે ગુંબેશ ઉપાડી છે. જગત પર્યાવરણના દિવસે, આ વર્ષે, ભારતમાં, "પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણથી બચાવો" નો મૂલ્યે જાહેર કર્યો છે પણ આ સમસ્યાનું નિવારણ લાવવું તે લક્ષ્યમાં રાખશે કે નહીં તેની મને ખબર નથી.